

RURAL PACT

Deklaracja w sprawie przyszłości obszarów wiejskich i polityki rozwoju obszarów wiejskich w Unii Europejskiej

Grudzień 2024 r.

Spis treści

Wstęp	1
1. Przyszłość obszarów wiejskich to wspólna sprawa całego społeczeństwa	2
2. Wyzwania dla obszarów wiejskich wymagają pilnych działań	3
3. Przyszła polityka rozwoju obszarów wiejskich musi w większym stopniu uwzględniać ich potrzeby	4
4. Przekształcenie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich w konkretną strategię i realizacja modelu paktu na rzecz obszarów wiejskich	5
5. Budowanie lokalnych zdolności i zaangażowania na poziomie lokalnym	6
6. Poprawa monitorowania wydatków UE na obszary wiejskie	7

W miarę możliwości grupa przyjmuje swoje opinie, zalecenia lub sprawozdania na zasadzie konsensusu. Jeżeli ma miejsce głosowanie, jego wynik rozstrzygany jest zwykłą większością głosów członków. Członkowie, którzy zagłosowali przeciwko lub którzy wstrzymali się od głosu, mają prawo, aby do opinii, zaleceń lub sprawozdań załączony był dokument streszczający uzasadnienie ich stanowiska.

Opinie wyrażone w niniejszej publikacji są jedynie opiniami grupy koordynacyjnej ds. paktu na rzecz obszarów wiejskich i w żadnym wypadku nie stanowią oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej.

Wstęp

Pakt na rzecz obszarów wiejskich jest inicjatywą przewidzianą w komunikacie „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE”, która ma na celu budowanie współpracy między różnymi szczeblami sprawowania rządów i zainteresowanymi stronami. Pakt na rzecz obszarów wiejskich jest procesem oddolnego i wielopoziomowego sprawowania rządów, w którym Komisja Europejska pełni funkcję pośrednika.

Grupa koordynacyjna ds. paktu na rzecz obszarów wiejskich (RPCG) została utworzona jako specjalna jednostka Komisji, której zadaniem jest dalszy rozwój paktu na rzecz obszarów wiejskich i kierowanie procesem związanym z tym paktem. Jako członkowie¹ RPCG dostrzegamy istotną potrzebę ukierunkowanej interwencji i innowacji politycznych, aby sprostać licznym wyzwaniom wynikającym z depopulacji, transformacji ekologicznej, cyfrowej i innych zmian oraz pogarszania się sytuacji gospodarczej w regionach wiejskich. Należy przyznać i uwzględnić w zarządzaniu środkami finansowymi i polityką UE, że powodzenie społeczności wiejskich ma zasadnicze znaczenie nie tylko dla mieszkańców wsi, ale także dla szeroko pojętego dobrobytu gospodarczego, środowiskowego i społecznego całej Unii Europejskiej.

Naszym wspólnym celem jest stworzenie dynamicznych i odpornych społeczności wiejskich, które mogą przyczynić się do zrównoważonych przemian gospodarczych, środowiskowych i społecznych. W związku z tym, w odpowiedzi na dziewięć pytań przedstawionych w dokumencie „[Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE: najważniejsze osiągnięcia i dalsze działania](#)”, członkowie RPCG wspólnie opracowali niniejszą deklarację i przyjęli² ją 12 grudnia 2024 r.

Finansowane przez
Unię Europejską

1. Przyszłość obszarów wiejskich to wspólna sprawa całego społeczeństwa

1.1. Dobrobyt gospodarczy i społeczny UE w dużej mierze zależy od obszarów wiejskich

Społeczności wiejskie odgrywają kluczową rolę w gospodarce UE. Sektory takie jak rolnictwo i zrównoważona produkcja żywności, leśnictwo, rybołówstwo i energia ze źródeł odnawialnych znakomicie rozwijają się na tych obszarach, wspierając bezpieczeństwo żywnościowe, zarządzanie zasobami i strategie energetyczne (w szczególności zieloną energię).

Ponadto obszary wiejskie stają się ośrodkami działalności gospodarczej, w tym agroturystyki, ekoturystyki i przedsiębiorstw cyfrowych. Społeczności te wzbogacają tkankę społeczną UE, oferując wyjątkowy styl życia charakteryzujący się większą przestrzenią i bliższymi kontaktami międzyludzkimi w społecznościach lokalnych.

Ponadto obszary wiejskie zachowują lokalne tradycje i dziedzictwo kulturowe, a jednocześnie wspierają różnorodność kulturową, integrują nowo przybyłych i migrantów oraz zwiększają bezpieczeństwo w regionach przygranicznych.

1.2. Obszary wiejskie w Unii Europejskiej mają istotne znaczenie w przeciwdziałaniu zmianie klimatu

Regiony wiejskie odgrywają kluczową rolę zarówno w łagodzeniu zmiany klimatu, jak i w przystosowywaniu się do jej skutków. Są podstawą zrównoważonej produkcji żywności, zarządzania gruntami rolnymi i lasami, produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ochrony siedlisk przyrodniczych i świadczenia usług ekosystemowych (szczególnie we wrażliwych ekosystemach, takich jak góry i wyspy).

Powodzenie strategii klimatycznych zależy w znacznym stopniu od tego, jak skutecznie społeczności wiejskie są przygotowane do stosowania zrównoważonych praktyk, wzmocnienia odporności i udziału w globalnej walce ze zmianą klimatu.

1.3. Zasoby wiejskie nie powinny być nadmiernie eksploatowane i należy nimi zarządzać w sposób zrównoważony

Chociaż obszary wiejskie posiadają cenne walory przyrodnicze, kulturowe i gospodarcze, nie powinny być nadmiernie eksploatowane, ale należy podchodzić do nich z uwzględnieniem długoterminowej zrównoważoności. Na przykład projekty dotyczące energii ze źródeł odnawialnych, takie jak turbiny wiatrowe na obszarach górskich, należy realizować w przemyślany sposób, aby zrównoważyć wpływ na środowisko i interesy społeczności lokalnych oraz zapewnić korzyści dla mieszkańców.

Należy również ostrożnie zarządzać turystyką, aby chronić krajobrazy wiejskie i zachować dziedzictwo kulturowe bez obciążania lokalnych ekosystemów. Również gleba i zasoby wodne wymagają odpowiedzialnego zarządzania, aby zapobiec ich degradacji i zapewnić ich przetrwanie dla przyszłych pokoleń.

1.4. Polityka UE powinna wspierać zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w bardziej ukierunkowany sposób

Polityka UE powinna promować inkluzywność i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, w tym inwestycje w infrastrukturę, zrównoważone praktyki i nowe lokalne sektory gospodarki (takie jak gospodarka o obiegu zamkniętym, rozproszona energia oparta na społecznościach energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej, gospodarka społeczna i skoncentrowana na społeczności oraz cyfryzacja).

Polityka UE powinna zapewnić, aby społeczności wiejskie i ich członkowie, w tym samorządy lokalne, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i podmioty prywatne (w tym przedsiębiorstwa wiejskie), mogli wносить pozytywny wkład w przyszłość Unii w zrównoważony i trwały sposób.

2. Wyzwania dla obszarów wiejskich wymagają pilnych działań

2.1. Obszary wiejskie zmagają się z wyzwaniami demograficznymi i pogarszaniem się sytuacji gospodarczej

Na obszarach wiejskich ma miejsce zjawisko depopulacji i starzenia się społeczeństwa. Pogarszanie się sytuacji gospodarczej i ograniczenie usług, a także brak dostępu do usług (w tym dostępności na obszarach wiejskich oraz wystarczających i przystępnych cenowo możliwości w zakresie mobilności, edukacji i opieki zdrowotnej), brak mieszkań i dostępu do gruntów dodatkowo przyspieszają migrację wewnętrzną, zwłaszcza młodych ludzi.

Niedobór siły roboczej i brak dobrych miejsc pracy, a także zamykanie przedsiębiorstw (w tym lokalnych sklepów) dodatkowo osłabiają społeczności wiejskie i pogłębiają wyzwania demograficzne.

2.2. Społeczności wiejskie muszą być innowacyjne, aby dostosować się do transformacji cyfrowej, ekologicznej i gospodarczej

Społeczności wiejskie mierzą się z wyjątkowymi wyzwaniami związanymi z dostosowaniem się do transformacji cyfrowej, ekologicznej i gospodarczej. Aby obszary wiejskie nie pozostały w tyle podczas tych przemian, konieczne są pilne i znaczące inwestycje w infrastrukturę i innowacje dostosowane do przyszłych wyzwań (w tym innowacje technologiczne, społeczne, biznesowe i innowacje w zakresie zarządzania).

2.3. Różne rodzaje obszarów stoją w obliczu różnych wyzwań i wymagają ukierunkowanych działań

Należy zdać sobie sprawę, że różne rodzaje obszarów wiejskich (np. obszary górskie, wyspy, regiony oddalone i najbardziej oddalone oraz regiony przygraniczne) oferują odmienne możliwości, ale także stoją przed odmiennymi rodzajami wyzwań, które wymagają zróżnicowanych działań i interwencji politycznych, jak podkreślono w art. 174 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Na przykład: kluczowe znaczenie ma odległość od ośrodków miejskich i powiązania między obszarami miejskimi a wiejskimi; obszary górskie mają szczególne potrzeby ze względu na wyzwania związane z trudną dostępnością do nich i utrudnionym dostępem do usług; regiony najbardziej oddalone również borykają się ze znacznymi ograniczeniami związanymi z ich ograniczonym zasięgiem terytorialnym, wsiarskim charakterem i izolacją oraz

kosztami wynikającymi ze znacznych odległości od głównych rynków; natomiast regiony przygraniczne są często szczególnie narażone na problemy związane z bezpieczeństwem, pogorszenie się sytuacji gospodarczej i napięcia geopolityczne.

2.4. Ograniczenia zdolności ograniczają możliwości działania społeczności wiejskich i dostęp do finansowania

Społeczności wiejskie często borykają się ze znacznymi ograniczeniami zdolności, które są dodatkowo pogłębiane przez zmiany demograficzne, zwłaszcza w związku z odpływem młodych i wykształconych osób. Co więcej, społeczności wiejskie w dużym stopniu polegają na wolontariacie i organizacjach społeczeństwa obywatelskiego, które wymagają silniejszego wsparcia i większego uznania.

Ograniczenia zdolności utrudniają społecznościom wiejskim zabezpieczenie finansowania i skuteczne planowanie na przyszłość. Obszarom wiejskim często brakuje ukierunkowanego finansowania, a gdy środki są dostępne, ich skuteczne wykorzystanie ograniczają przeszkody biurokratyczne, takie jak zbyt skomplikowane procedury. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS), pomimo mocnych stron i udokumentowanych osiągnięć, jest obecnie znacznie niedofinansowany i niedostatecznie wykorzystywany.

3. Przyszła polityka rozwoju obszarów wiejskich musi w większym stopniu uwzględniać ich potrzeby

3.1. Wzmocnienie wsparcia dla obszarów wiejskich opartego na wielu obszarach polityki i wielu źródłach finansowania, w tym weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich

Polityka rozwoju obszarów wiejskich powinna opierać się na całościowym i zintegrowanym podejściu politycznym, z uwzględnieniem konieczności weryfikacji wpływu różnych polityk na rozwój obszarów wiejskich. Koncepcja weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich, która obejmuje „przeгляд strategii politycznych z perspektywy obszarów wiejskich w celu dostosowania tych strategii do potrzeb osób mieszkających i pracujących na obszarach wiejskich”³, powinna wyjść poza abstrakcyjną zasadę i zostać wzmocniona odpowiednimi przepisami, procedurami i kompleksowymi wytycznymi metodologicznymi.

Finansowanie polityki rozwoju obszarów wiejskich powinno pochodzić z połączenia źródeł europejskich, krajowych i regionalnych. Aby zapewnić, że społeczności wiejskie otrzymają środki, których potrzebują, niezbędne są skoordynowane wysiłki obejmujące różne polityki i fundusze UE oraz inne strumienie finansowania. Zainteresowane strony z obszarów wiejskich powinny być ściślej zaangażowane w opracowywanie odpowiedniej polityki.

3.2. Wzmocnienie podejścia ukierunkowanego na lokalną społeczność i konkretny obszar, jak LEADER/RLKS i strategia inteligentnych wsi

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS) należy szerzej stosować jako podstawową metodę identyfikacji potrzeb, opracowywania lokalnych planów i strategii, planowania i wdrażania lokalnych projektów oraz dystrybucji funduszy. RLKS to oddolne podejście do rozwoju regionalnego i lokalnego, w ramach którego społeczności lokalne przejmują inicjatywę w zakresie określania i zaspokajania swoich potrzeb rozwojowych, w tym lokalnego procesu decyzyjnego (jak lokalne grupy działania, LGD), lokalnego zaangażowania i podejścia opartego na wielu źródłach finansowania.

Pozwala to również zaspokoić potrzeby danego obszaru w bardziej ukierunkowany sposób. LEADER jest główną metodą rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność z powodzeniem stosowaną na obszarach wiejskich od kilkudziesięciu lat, natomiast strategia RLKS opartego na wielu źródłach finansowania na obszarach wiejskich i innych jest silnie promowana, ale nie jest powszechnie stosowana w państwach członkowskich.

Ostatnio pojawiły się inne lokalne podejścia kierowane przez społeczność, zwłaszcza strategia inteligentnych wsi. Strategia ta ma na celu wzmocnienie odporności społeczności wiejskich poprzez wspieranie innowacji technologicznych i społecznych na szczeblu lokalnym, zgodnie z zasadami RLKS (tj. kierowane przez społeczność, partycypacyjne, holistyczne planowanie lokalne i wdrażanie innowacyjnych inteligentnych inicjatyw).

3.3. Wzmocnienie powiązań między wsparciem UE a ruchami wiejskimi

Oprócz formalnych instrumentów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w UE istnieje silna sieć powiązań w ramach społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, obejmująca szeroką gamę grup lokalnych, stowarzyszeń wiejskich i regionalnych, funduszy na rzecz rozwoju, przedsiębiorstw społecznych, rad gminy, partnerstw lokalnych i innych.

Wiele z tych „ruchów wiejskich” ma długą tradycję (przekraczającą 50 lat) i stworzyło system krajowych i europejskich parlamentów wiejskich, aby umożliwić społecznościom wiejskim zabranie głosu i poprawić lokalne możliwości. Finansowanie tych sieci – pochodzące głównie od rządów regionalnych lub krajowych i ze składek członkowskich – powinny uzupełnić środki europejskie, aby utrzymać ich istotny potencjał.

3.4. Umożliwienie wyrażania opinii i poprawa reprezentacji interesów obszarów wiejskich w procesie kształtowania polityki

Niezależnie od tego, czy UE będzie stosować podejście oparte na jednym, czy na wielu źródłach finansowania w odniesieniu do przyszłych polityk i programów objętych zarządzaniem dzielonym, pozostawienie państwom członkowskim całkowitej swobody decydowania o tym, jaką część finansowania UE przeznaczają na rozwój obszarów wiejskich, nie jest już wystarczające.

Chociaż obszary wiejskie mają zasadnicze znaczenie dla zrównoważonego rozwoju Europy i znajdują się w centrum działań na rzecz klimatu, reprezentacja interesów obszarów i społeczności wiejskich, poza rolnictwem, jest stosunkowo słaba w porównaniu z innymi interesami sektorowymi i terytorialnymi (np. miejskimi). W rezultacie obszarom wiejskim i społecznościom wiejskim nie poświęca się wystarczającej uwagi w polityce i finansowaniu.

3.5. Zobowiązanie państw członkowskich do przeznaczenia minimalnej części środków finansowych na rozwój obszarów wiejskich

Zgodnie z zasadami „weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich” RPCG opowiada się za zdecydowanym zaangażowaniem i jasnymi wymogami na szczeblu UE wobec państw członkowskich. Zgodnie z nimi na obszary wiejskie i społeczności wiejskie oraz na cele rozwoju obszarów wiejskich wykraczające poza rolnictwo należy przeznaczyć obowiązkowy odsetek *wszystkich środków UE z wieloletnich ram finansowych, zwłaszcza z funduszy polityki spójności i WPR* (np. co najmniej 30 %).

3.6. Wprowadzenie wyższego minimalnego przydziału środków w ramach podejścia opartego na RLKS

Obecny przydział wielkości 5 % w ramach RLKS nie jest już wystarczający. Aby zapewnić społecznościom lokalnym środki finansowe niezbędne do stymulowania ich rozwoju, należy rozdzielać obowiązkową część środków przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich (np. co najmniej 10 %) za pośrednictwem kierowanych przez społeczność i ukierunkowanych na konkretny obszar mechanizmów RLKS (takich jak LEADER i strategia inteligentnych wsi).

3.7. Rozważenie specjalnego programu i funduszu rozwoju obszarów wiejskich jako alternatywnego rozwiązania

Uważamy, że konieczny jest obowiązkowy minimalny przydział środków UE na rozwój obszarów wiejskich (niezależnie od ostatecznej polityki i scenariusza finansowania), jak wskazano w pkt 3.5. Jeżeli jednak okaże się to niewykonalne, należy ustanowić specjalny Europejski Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFROW) i program oraz zapewnić odpowiednie środki (np. co najmniej 30 % wszystkich środków UE – zob. pkt 3.5).

Takie podejście zwiększyłoby znaczenie kwestii związanych z obszarami wiejskimi w polityce UE i zapewniłoby dostępność zwiększonego finansowania dla społeczności wiejskich. Co więcej, jeżeli taki wariant zostanie wybrany, inicjatywy RLKS powinny otrzymać zwiększone wsparcie finansowe również w ramach EFROW.

3.8. Zapewnienie państwom członkowskim elastyczności w określaniu priorytetów i strategii rozwoju obszarów wiejskich

Chociaż przydział środków na rozwój obszarów wiejskich powinien być obowiązkowy, elastyczność ma kluczowe znaczenie dla umożliwienia państwom członkowskim finansowania konkretnych celów dostosowanych do ich strategii rozwoju obszarów wiejskich, zgodnie z szerszymi ramami i priorytetami określonymi przez UE. Niezbędny jest model finansowania oparty na potrzebach i ukierunkowany na wyniki, który odzwierciedla zróżnicowane wymagania obszarów wiejskich i miejskich.

4. Przekształcenie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich w konkretną strategię i realizacja modelu paktu na rzecz obszarów wiejskich

4.1. Przekształcenie długoterminowej wizji dla obszarów wiejskich w strategię rozwoju obszarów wiejskich na wszystkich szczeblach

Długoterminową wizję dla obszarów wiejskich UE (LTVRA) należy przekształcić w konkretne strategie na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym. Należy zobowiązać państwa członkowskie do opracowania krajowych (i regionalnych) strategii rozwoju obszarów wiejskich dostosowanych do wspólnych priorytetów UE określonych w dokumentach strategicznych, takich jak LTVRA, Europejski Zielony Ład i cyfrowa dekada.

Strategie należy opracowywać we współpracy z zainteresowanymi stronami z obszarów wiejskich, w tym na szczeblu lokalnym, tak aby odpowiednio odzwierciedlały lokalne priorytety i potrzeby.

4.2. Stworzenie modelu paktu na rzecz obszarów wiejskich poprzez silne struktury międzyinstytucjonalne i koordynację

Wysiłki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym należy koordynować za pomocą specjalnych ram instytucjonalnych, które zapewniają koordynację poziomą i pionową. Należy przestrzegać zasad i mechanizmów określonych w publikacji paktu na rzecz obszarów wiejskich zatytułowanej „Wdrożenie paktu na rzecz obszarów wiejskich w państwach członkowskich”.

Wyznaczeni członkowie rządu krajowego i rządów regionalnych oraz obowiązkowe międzyresortowe grupy koordynacyjne mogą zapewnić spójność polityki i przyczynić się do skutecznej weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich. Takie mechanizmy stanowiłyby warunek dostępu do części środków przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich.

Na szczeblu UE specjalna Dyrekcja Generalna ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich (DG RURAL) mogłaby usprawnić i koordynować ambicje i wysiłki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. Ponadto należy wzmocnić współpracę i koordynację między odpowiednimi dyrekcjami generalnymi (DG AGRI, DG REGIO i potencjalnie przyszłą DG RURAL oraz innymi odpowiednimi dyrekcjami generalnymi).

4.3. Budowanie zdolności instytucji zarządzających w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i weryfikacji wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich

Weryfikację wpływu polityki na rozwój obszarów wiejskich należy zintegrować na szczeblu krajowym i unijnym, w szczególności na etapie przed- i postlegislacyjnym. Aby zapewnić skuteczne wdrażanie polityki, należy przeszkolić instytucje zarządzające i inne kluczowe organizacje polityczne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i weryfikacji wpływu polityki na ich rozwój. Do wspierania tych organów w zarządzaniu strategiami na rzecz obszarów wiejskich niezbędne są wiedza techniczna i budowanie zdolności.

5. Budowanie lokalnych zdolności i zaangażowania na poziomie lokalnym

5.1. Wzmocnienie lokalnych zdolności poprzez specjalne finansowanie i wsparcie techniczne

Spółeczności wiejskie, zwłaszcza małe i o ograniczonych zasobach, powinny otrzymać wsparcie techniczne przy opracowywaniu koncepcji projektów i ubieganiu się o finansowanie. Ułatwić to mogą lokalne grupy działania (LGD), krajowe sieci obszarów wiejskich i specjalne sieci europejskie (w tym sieci gmin wiejskich).

Na tworzenie sieci kontaktów na szczeblu UE, pomoc techniczną i działania przygotowawcze należy przeznaczyć dostateczne środki unijne, aby budować zdolności i umożliwić wymianę doświadczeń na szczeblu UE (również z obszarami wiejskimi w państwach spoza UE).

5.2. Umożliwienie lokalnym beneficjentom elastyczności w procesie składania wniosków

W procesie składania wniosków należy uwzględnić większą elastyczność i otwartość na eksperymenty. Uproszczenie zasad finansowych poprzez wprowadzenie płatności zależnych od efektów i szersze stosowanie uproszczonych metod rozliczania kosztów (takich jak koszty jednostkowe i płatności ryczałtowe) pozwoliłoby zmniejszyć obciążenie mniejszych projektów. Finansowanie zależne od efektów i usprawnione systemy sprawozdawczości finansowej są niezbędne do wspierania inicjatyw kierowanych przez społeczność.

5.3. Zapewnienie finansowania załączkowego na przygotowanie projektów i opracowywanie koncepcji

Finansowanie załączkowe, na przykład na opracowywanie koncepcji, pisanie i przygotowanie projektu, oraz zasoby pomocnicze mają kluczowe znaczenie na wczesnych etapach inicjatyw i projektów. Nowe podejścia, takie jak prezentacja projektów, mogą stanowić uzupełnienie formalnych pisemnych wniosków i zapewnić mniej doświadczonym beneficjentom większe szanse na dostęp do finansowania.

5.4. Wspieranie społeczności wiejskich w zakresie innowacji i wymiany międzynarodowej

Wspieranie innowacji od fazy koncepcji ma istotne znaczenie dla promowania kreatywnych rozwiązań w społecznościach wiejskich. Szczególną uwagę należy zwrócić na umożliwienie mniejszym podmiotom udziału w projektach innowacyjnych i współpracy transgranicznej. Małe społeczności wiejskie powinny otrzymać wsparcie techniczne i mieć lepszy bezpośredni dostęp do programów UE w ramach zarządzania bezpośredniego, takich jak Horyzont Europa i Interreg.

6. Poprawa monitorowania wydatków UE na obszary wiejskie

6.1. Wykorzystanie istniejących ram monitorowania i danych oraz uwzględnienie aspektów jakościowych

Dane (takie jak dane gromadzone i prezentowane za pośrednictwem obserwatorium obszarów wiejskich) powinny usprawnić kształtowanie polityki opartej na dowodach. Należy wykorzystać istniejące ramy gromadzenia i monitorowania danych, z uwzględnieniem kluczowych wskaźników społecznych i ekonomicznych, które dostarczają cennych informacji na temat dobrostanu społeczności wiejskich.

Oprócz danych ilościowych do systemu monitorowania należy włączyć wskaźniki jakościowe, które uwzględniają korzyści niematerialne, takie jak kapitał społeczny i spójność społeczności. Gromadzenie danych powinno ponadto uwzględniać długoterminową trwałość (tj. wyniki i wpływ wykraczające poza czas trwania wspieranych projektów).

6.2. Monitorowanie wydatków UE według sektorów i rodzajów terytoriów

Fundusze UE należy oznaczać według sektorów i terytoriów, aby umożliwić lepsze rozeznanie w udziale środków przydzielonych obszarom wiejskim, co pozwoli zapewnić tym obszarom sprawiedliwy udział w zasobach. Oznaczanie według terytoriów powinno również uwzględniać specyfikę obszarów wiejskich (zob. pkt 2.3), zwłaszcza obszarów, które wymagają szczególnej uwagi (np. góry, wyspy, regiony przygraniczne i najbardziej oddalone).

Takie podejście pozwoli zapobiec sytuacjom, w których finansowanie przynosi nieproporcjonalne korzyści obszarom wiejskim o większych zdolnościach. Wdrożenie takiego systemu oznaczania umożliwi skuteczniejsze monitorowanie przydziału środków i zapewni osiągnięcie celów rozwoju obszarów wiejskich.

6.3. Opracowanie wskaźników SMART dla projektów lokalnych

Należy opracować standardowy zestaw wskaźników SMART (skonkretyzowane, mierzalne, osiągalne, realne, terminowe) dla projektów lokalnych. Zapewnienie zainteresowanym stronom z obszarów wiejskich wsparcia technicznego w zakresie pomiaru tych wskaźników zagwarantowałoby spójność oceny projektów. Należy to jednak osiągnąć bez nakładania nieproporcjonalnych obciążeń administracyjnych na lokalne zainteresowane strony/beneficjentów projektów w celu gromadzenia danych.

- 1 Przedstawiciele europejskich organizacji pozarządowych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, organizacji biznesowych i organów publicznych; przedstawiciele środowisk akademickich i organizacji badawczych; wybrani przedstawiciele trzech sieci tworzących grupę sterującą Europejskiego Parlamentu Wiejskiego (ELARD, ERCA, PREPARE); Parlament Europejski (COMAGRI i COMREGI) reprezentowany przez posłów, Komitet Regionów (NAT i COTER) reprezentowany przez jego członków (władze lokalne i regionalne) oraz Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (NAT i ECO) reprezentowany przez jego członków; trzy państwa członkowskie – przedstawiciele trzech prezydencji Rady Unii Europejskiej – po dwóch przedstawicieli państw członkowskich, z których jeden odpowiada za rozwój obszarów wiejskich, a drugi za spójność terytorialną.
- 2 Grupa przyjmuje swoje opinie, zalecenia lub sprawozdania na zasadzie konsensusu. Obecna deklaracja została przyjęta przez 29 z 31 członków RPCG.
- 3 https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en.

Dołącz do społeczności i platformy internetowej paktu na rzecz obszarów wiejskich

https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en

 ruralpact.rural-vision.europa.eu/index_en

 info@rural-pact.eu

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2024

© Unia Europejska, 2024. CC-BY 4.0

Zdjęcia na okładce: © Flickr

Biuro ds. wsparcia paktu na rzecz obszarów wiejskich jest projektem realizowanym przez

PRINT ISBN 978-92-68-24286-5 doi:10.2762/8472698 KF-01-25-002-PL-C

PDF ISBN 978-92-68-24285-8 doi:10.2762/2702700 KF-01-25-002-PL-N

Finansowane przez
Unię Europejską